

den ikke er bleven mindre værd ved Brugen, men den er stegen i Værdi derved. Derfor forekommer det mig, og det forekom mig ogsaa den Gang, at det, som det drejede sig om, var, at faa Landarbejderne ud paa Jorden, at faa givet Landarbejderne Jord til Brug, og det paa en saadan Maade, at vi fik saa meget som muligt af den dygtige Arbejdskraft paa Landet beskæftiget med vor Jord. Derfor stillede vi vort Forslag i sin Tid, fordi vi vilde have det Forslag drøftet, og det ærede Medlem for Grenaa (N. Pedersen) ved meget godt, at dette Forslag fremkom ikke her i Tinget i sin Tid, fordi vi ønskede at spænde Ben for noget paa denne Sags Omraade. Det blev udtalt klart her i Tinget ved Forelæggelsen, men naar vi fremsatte det, var det, fordi vi havde Forstaaelsen af, at vi neppe naaede at føre denne Sag frem til noget betydeligt, noget godt, noget stort, uden at vi i videre Udstrækning fik givet Landarbejderne den danske Jord, saaledes at vi kom til, at Danmark blev dyrket som et Husmandsland.

Det ærede Medlem sagde, at han havde Forstaaelsen af, at da dette Forslag blev fremsat, fremsatte jeg det for at gøre den fattige Landarbejder selvstændig, for at gøre ham noget godt, og ikke saa meget af parti-politiske, agitatoriske Formaal. Jeg vil sige: baade—og. Jeg ser paa Forholdene saaledes, som jeg allerede i 1890 udtalte i denne Sal, at jeg for min Part ikke ser nogen Fare for den Sag, jeg arbejder for, derved, at vi skabe selvstændige Hjem rundt omkring i Landet. Jeg tror tværtimod, at den Sag, jeg arbejder for, Socialismen, lettere vil gaa ud fra de selvstændige Hjem, hvor man tænker selvstændigt, og hvor der staar en Mand, en økonomisk nogenlunde velstillet Mand, bag ved Overbevisningen. Det har vist sig i Byerne, at de selvstændige Hjem, som Byarbejderne efterhaanden ere naaede til, ikke have trukket tilbage. Det maatte ogsaa være en daarlig Sag, forekommer det mig, som blev trukken ned derved, at dens Tilhængere gik frem. Naar dette Forslag blev fremsat, havde det ganske vist den Bagtanke, men Hovedsagen var den faste Overbevisning hos os, der fremsatte den, at det var Vejen, vi maatte frem ad, og den Vej, som vi ere gaaede nu i de 4 Aar,

har været et lille Stykke af Vejen. Men det er langt fra saa god og bred en Vej som den anden. Det, vi foreslog den Gang, var, at disse Lodder skulde være til Brug, ikke til Eje, at det skulde være Statsfæste, at der kun skulde være en mindre Afgift af 2 pCt. aarlig, og i dette Forslag stode vi enige med et andet Mindretal i Landbokommissionen, med et Mindretal her i Salen, med et Mindretal i Udvalget, ja selv med hele Folketinget den Gang, da vi nedsatte en Landbokommission. Folketinget var da ikke rigtig klart over, om det skulde være Brug eller Eje. Under Sagens Behandling stode vi heller ikke ene, som det ærede Medlem for Grenaa vil erindre, idet et Mindretal i Udvalget klart og tydeligt i Betænkningen udtalte sig for Statsfæste. Jeg skal læse det op med den ærede Formands Tilladelse. Det staar i Tillæg B. for 1896—97, Sp. 1111, der vil De finde en lille Mindretalsbetænkning, hvor et Mindretal, bestaaende af det ærede Medlem for Sorø (Poul Christensen) og det ærede Medlem for Vraa (Th. Larsen) og daværende Folketingsmand Nøhr udtalte, at de finde ikke, at Lovforslagets Formaal, paa billige Vilkaar at skaffe Jord til Landarbejderne, kan naas paa det af Regeringen foreslaaede og af Flertallet tiltraadte Grundlag, nemlig Selveje, men maa hævde som sin Opfattelse, at denne store og betydningsfulde Opgave kun tilfulde og til virkelig Gavn for Landarbejderne kan løses gennem Indførsel af Stats- eller offentligt Fæste.

De se altsaa, at denne Tanke havde Sangbund mange Steder, og jeg tror ogsaa, det er den Tanke, man til Slutningen maa komme til, naar man virkelig vil frem til det Maal, vi alle ville frem til, at skabe mange selvstændige Hjem ude paa Landet og at faa opdyrket vor Jord paa en saadan Maade, at Nationalvelstanden kan stige. Sikkerheden kan maaske blive lidt mindre ved en saadan Form, det vil sige den juridiske Sikkerhed, der staar stemplet og prentet i Kontrakterne; men jeg tror, at Samfundets Sikkerhed vilde blive betydeligt større, idet vi vilde have Sikkerhed i en sig stadig formerende Jordværdi. Jeg skal ikke komme langt ind paa denne Sag; thi jeg udtalte mig ret udførligt om den, da vi forrige Gang havde den til Behand-